

TÜRK KADINI VE KADIN HAKLARI KAYNAKÇASI

İSMET GÖNÜLAL

Bu kaynakça denemesinin adına, “Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı ve Cumhuriyetin 50.-60. Yıllarında Türk kadını ve kadın haklarını ad ve konu alan kitap ve makaleler kaynakçası,, demek daha doğru olurdu. Böylece kaynakçanın sınırları seçilen adla açıkca belirlenirdi. “Cumhuriyetin 50. Yılı yayınları deyince 1973-1974 yıllarında amblemlili-amblemsiz yayımlanmış kitap ve yazılar anlaşılır. Bu yılda çıkan yayınların, “Türk kadını ve kadın hakları” diye bir bölümü olmasa bile, derli toplu bir kaynakçası yapılmıştır ¹.

Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı kaynakçası “Atatürk Kaynakçası” ² adıyla hazırlanmışsa da kaynakçada yer alan eserlerin 1981 yılını aşarak 1985 yılına kadar taşıdığı görülmektedir. Buna sebep, düşünülen ve planlanan kitapların çoğunun 1982-1984 yıllarında yayımlanmış olmasıdır ³; hattâ programda olmasına rağmen bugüne kadar çıkarılamayanlar da vardır. Diğer taraftan “Türkiye Makaleler Bibliyografyası” da -elde olmayan sebeplerle- zamanında yayımlanamamaktadır. Cumhuriyetin 60. yılı kaynakçası ise henüz ele alınmamıştır. Bütün bu sebeplerle bugün için 100. Yıl kaynakçasının eksiksiz yazılamamış olması doğal sayılmalıdır.

Sunduğumuz kaynakça çalışmasının, aslında “Kadın Hakları Bibliyografyası (1920-1984)” olarak yapılması gerekirdi. Ancak

¹ Cumhuriyetimizin 50. Yılı Bibliyografyası ve Ellinci yıla ilgili çalışmalar. Haz. **Leman ŞENALP**, İstanbul Matbaası, İstanbul 1975, 182 s. Yazar, Önsözünde “Cumhuriyetimizin ilk 50 yıllık dönemine ait araştırma yapacak olanlara kaynak kitap olacağını umduğumuz ve bu amaçla hazırladığımız bibliyografyanın hazırlanışında 1973-1974 yıllarında hattâ 1975 yılının ilk yarısında yayımlanan eserlerin tümünü gözden geçirdik. Bu süre içinde yayımlanan dergilerin bütün sayılarını ve başlıca gazetelerin... İki yıllık koleksiyonlarını taradık. Yine de bütün yazıları tesbit edebildiğimizi iddia edemeyiz. Özellikle Anadolu basınına gereğince tesbit olanağını bulamadık.” diye haklı olarak yakıdır.

² Atatürk Kaynakçası, Haz. **Leman ŞENALP**, I. Cilt, Doğumunun 100. Yılında yayımlanan kitaplar, broşürler, dergi makaleleri, bildiriler, şüirler, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu yayınları XXIII. Dizi. Sa. 8, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1984, 348, s.

³ 100. Yıl deyince, 1981 yılında amblemlili-amblemsiz çıkan yayınlarla, 1982, 1983, 1984... yıllarında kapağında 100. Yıl amblemi olanlar anlaşılmalıdır. Bakanlık, üniversite ve bankalar planladıkları 100. Yıl yayınlarının hepsini çıkaramadılar. Çeşitli kongre, sempozyum ve konferanslarda sunulan tebliğler yayımlanamamış, bir kısmı da teksir ve ön baskı olarak çıkarılabilmektedir.

çalışmamızı belli bir zaman süreci ile sınırlamamız bir çok yayın ve kaynağın bu çalışmanın dışında kalmasına sebep olmuştur. Bununla beraber sunduğumuz kaynakça'da anılan eserlerin kaynakçaları incelendiği zaman, bunların geniş bir bibliyografyadan yararlandığı, zaman zaman temel eserlere de başvurulduğu görülecektir.

1. KİTAPLAR

- AFETİNAN, Prof. Dr. A. Atatürk ve Türk kadın haklarının kazanılması. Tarih boyunca Türk kadınının hak ve görevleri.* 4. bs. İstanbul 1982. Milli Eğitim Basımevi. X + 298 s.
- AFETİNAN, Prof. Dr. A. Atatürk hakkında hâtıralar ve belgeler.* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Atatürk Dizisi: 9. 3. bs. Ankara 1981. Türk Tarih Kurumu Basımevi. IX + 354 s. 39 resim ve belge.
- ALKAN, Türker. Kadın-erkek eşitsizliği sorunu.* AÜ SBF yayınları: 475, 100. Yılda Atatürk'e Armağan dizisi: 18, Ankara 1981, 133 s.
- ARAT, Necla. Kadın sorunu.* İÜ. Edebiyat Fakültesi yayını No. 2776. İstanbul 1980. 152 s.
- Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu bildirileri. (10-14 Aralık 1973)* Cumhuriyetin 50. Yıldönümü dolayısıyla İstanbulda yapılan toplantıda sunulan bildiriler. Atatürk Araştırma Enstitüsü yayını No. 5. Sermet Basımevi XV + 665 s., İstanbul 1975 bk.
- SÖNMEZ Prof. Dr. Emel, TAŞKIRAN Tezel, ŞEHİSUVAROĞLU Prof. Dr. Bedi N.*
- Atatürkçülüğün Ekonomik ve Sosyal Yönü Semineri.* 11-12 Ekim 1973. İstanbul. Düzenleyen: İstanbul İktisadi ve Ticarî İlimler Akademisi. İstanbul 1973. IV +118. s.“İstanbul İktisadi ve Ticarî İlimler Akademisinin Cumhuriyette 50. yıl armağanı”.
- Atatürk ve Adalet Reformu.* Adalet Bakanlığı Eğitim İşleri Genel Müdürlüğü. Adalet Bakanlığı yayınları yeni seri No. 52. Hüseyin KARAMÜSTANTIKOĞLU, Esat ŞENER, Prof. Dr. Ergun ÖZSUNAY, Abbas GÖKÇE, Prof. Dr. Özkan TIKVEŞ, M. Muhtar ÇAĞLAYAN, Mustafa AYGÜN, Dr. Necdet YALKUT, Mesut Kenan ERGÜN, A. Bülent GÜREL, Kemal Oğuz ŞENGÜN, Selman F. AKYOL, Rasim KONT, Hüseyin ANARAL, Enver OGAN. Yarıaçık cezaevi Matbaası, Ankara 1981. 335 s.
- Atatürk ve Türk Kadın Hakları.* Prof. Dr. Sevinç KAROL, Sıdika TEZEL, Enise ARAT, Firdevs MENTEŞE, Nüşet MENGÜ, Türkân AYYAL, Mukaddes OR, Cahide ÖZDEMİR, Nimet ARDIÇ, Gülgün BOLAT, Oya MUTLU, İsmet GÖNÜLAL. Kadın Dernekleri Federasyonu ve Gönüllü kuruluşlar. Ankara 1983 212 s. Türk Ticaret Bankası'nın Cumhuriyet'in 60. Yılına Armağanıdır.
- Basın'da Atatürk ve kadın hakları.* Derl. Nesrin TUNÇBİLEK, Şişli Lions Kulübü Derneği. 100. Yıl Armağanı. İstanbul 1981, 63 s.
- CAPORAL, Dr. Bernard. Kemalizm ve Kemalizm sonrasında Türk kadını (1919-1970).* Aix-en-Provence üniversitesi'nde doktora tezi. Çev. Dr. Ercan EYUBOĞLU. Ankara 1982. TİSA Matbaası XV + 838 “Türkiye İş Bankası Kültür yayımları No. 233” Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı Dizisi No. 9.
- Cumhuriyetin 50. yılında çalışma alanlarında Türk kadını.* Üniversiteli Kadınlar Derneği. Türk Hukukçu Kadınlar Derneği. Türkiye Soroptimist Kulüpleri adına hazırlanmıştır. İstanbul 1974. 94 s. İstanbul Üniversitesi Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü Yayınları. Rektörlük No. 1928, Enstitü No. 3”

- Cumhuriyetin 50. yılında Türkiye'nin sosyal ve ekonomik sorunları semineri.* Erzurum, 22-25 Ekim 1973. Erzurum 1974. ATÜ yayını, 9 + 317 s.
- DOĞRAMACI, Prof. Dr. Emel *Türkiye'de kadın hakları.* Ankara 1982, 103 s. Atatürk'ün Doğumununun 100. Yılına armağan.
- 50 yılda Türk Kadını. Üniversiteli Kadınlar Derneği Ankara şubesinin 50. yıl dolayısıyla düzenlediği açık oturum. Ankara 1974 Ayyıldız Matbaası. 40 s.
- GÜRAN, Kemal. *Atatürk ve başörtüsü.* Ankara 1982. Gaye matbaacılık, 64 s.
- Milli Mücadele'de Türk kadını. Doç. Dr. İnci ENGINÜN, Dr. Müjgan CUNBUR, Cahide ÖZDEMİR, Ankara 1983, 135 s. "Türk Ticaret Bankasının Cumhuriyetin 60. Yılına Armağanıdır.
- MUTLU, Prof. Kâmile Şevki. *Türkiye Cumhuriyetinin 50. yılında tipta Türk kadını.* Ankara 1973. AÜ. Basımevi 24 s.
- SAVCI, Kemal. *Cumhuriyetin 50. yılında Türk kadını.* Ankara 1973 Cihan matbaası. 3 + 238 s.
- TAŞKIRAN, Tezer. *Cumhuriyetin 50. yılında Türk kadın hakları.* Ankara 1973. Başbakanlık Basımevi. 176 s. "Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50. yıldönümü yayınları: 5"
- TAYANÇ, Füsün-TAYANÇ, Tunç. *Dünyada ve Türkiye'de tarih boyunca kadın.* Ankara 1981. 183 s.
- Türk Toplumunda kadın.* Derl. Nermin ABADAN, UNAT. Yazarlar: Prof. Dr. Nermin ABADAN-UNAT, Dr. Füsün AKATLI, Prof. Dr. Ayşe BAYSAL, Dr. Oya ÇİTÇİ, Dr. Leila ERDER, Gül ERGİL, Prof. Dr. Çiğdem KAĞITCIBASI, Doç. Dr. Deniz KANDİYOTİ, Prof. Dr. Gülten KAZGAN, Prof. Dr. Mübeccel B. KIRAY, Doç. Dr. Ayşe ÖNCÜ, Dr. Ferhunde ÖZBAY, Doç. Dr. Tansı ŞENYAPILI, Doç. Dr. Şirin TEKELİ, Doç. Dr. Sabahat TEZCAR, Dr. Serim TİMUR, Dr. Binnaz TOPRAK. 413 s.
- TİMUR, Dr. Binnaz TOPRAK 413 s.
- "Araştırma, Eğitim, Ekin ve Türk Sosyal Bilimler Derneği yayınları, İstanbul 1982.
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet. *Toplumsal yaşam ve hukuk.* Hil yayın No. 9, İstanbul 1983. 302 s.

2. MAKALELER

A. 50. Yılda çıkarılanlar:

- AĞAOĞLU, Süreyya. *Cumhuriyetten sonra kadının siyasi hayata atılması.* "Cumhuriyetin 50. yılında çalışma alanlarında Türk kadını, 1974 s. 37-39."
- ARIBURUN, Perihan. *Cumhuriyetin 50. yılında Türk kadını.* Belleten 37 (148), ID. 73, s. 481-483.
- ARZİK, Nîmet. *50. yılda Türk kadını-Türk erkeği.* Turkish women-Turkish men on 50th anniversary.
- "Türkiye, Cumhuriyetin 50. yıl kitabı. s. 268-269.
- AYTAÇ, Ömür. *50. yılda Türk kadını.* Söz. (172), 2.74. s. 13
- BALIN, Sevgi. *Atatürk, Cumhuriyetimiz, millî şuur ve kadınlarımız.* Günün kadını, özel sayı. 5 (59), 10.73. s. 2-3.
- Cumhuriyet döneminde Türk kadını.* Haz. D. BANOĞLU, E. ZORLUTUNA, S. KARA-İBRAHİMGİL. Hayat 18 (45). 11.73. s. 9-10.
- ÇALIŞKAN, Bülbül. *Cumhuriyet ve Türk kadını.* Türk Kültürü Araştırmaları 7-10. 70-73. s. 17-22.
- DEDEOĞLU, Refhan. *50. yılda sanayi ve ticaret hayatımızda kadın.* Cumhuriyetin 50. yılında çalışma alanlarında Türk kadını, 1974. s. 67-74.

- DOĞAN, Dr. Şerife. *Atatürk ve aydın Türk kadını*. Batı edebiyatları araştırma derg. (5-6) 12.1981. s. 66-70.
- DOĞRAMACI, Prof. Dr. Emel. *Atatürk İnkılabının Türk toplumsal gelişmesindeki etkileri*. Uluslararası Atatürk Konf. C. 1. 1981. s. 1-13.
- DOĞRAMACI, Prof. Dr. Emel. *Türk kadınının çağdaşlaşmasında Atatürk*. Batı edebiyatları araştırma derg. (5-6) 12.1981. s. 5-13.
- DOĞRAMACI, Prof. Dr. Emel. *Kültürel etkinliklerde kadın ve Atatürk*. Atatürk ve Kültür, Hacettepe Üniversitesi yayını Ankara 1981. 100. Yıl özel sayısı. s. 81-86.
- FER, Muslih. *Atatürk ve kadın hakları*. Kadın Dernekleri Federasyonu derg. (19-20) 12.1981. s. 18-19.
- FEYZİOĞLU, Prof. Dr. Turhan. *Türk İnkılabının temel taşı: Lâiklik (kadın hakları)*, Atatürk yolu. Otomarsan kültür yayını gün matbaası İstanbul 1981. 100. Yıl armağanı s. 169-226 (198-208; 208-210).
- FIRST (the) women Lawyer. *Atatürk in his hundredth year*. p. 52.
- GİRİTLİ Prof. Dr. İsmet. *Atatürk ve Türk kadını*. Yeni yaşantı (141) 1981. s. 3.
- İNAL, Ayhan. *Atatürk ve Türk kadını*. Size (59) 1981. s. 9.
- İNAL, Sevim. *Devrimler içinde Türk kadını*. 7. Bölge Lions bül. (3) 4.1981. s. 1.
- KOCATÜRK, Prof. Dr. Utkan. *Atatürk ve aile*. Atatürkçülük-Atatürk ve Atatürkçülüğe ilişkin makaleler, (ikinci kitap). Genkur. Basımevi Ankara 1983, s. 205-209.
- OLCAYTU, Turhan. *Tarih boyunca Türk kadınları ve Atatürk'ün onlara kazandırdığı sosyal, hukuki ve ekonomik haklar*. Kemalist atılım (4-6) 12.1981 s.
- OLGAÇ, Birsen. (Kışlalıoğlu) *Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın toplumsal sorunları bünyesinde kadınlarımızın sorunlarının nedenleri ve çözüm yolları konusunda öneriler*. Türkiye 2. İktisad Kongresi C. 3 s. 667-687.
- ÖKEM, Nibras. *Atatürk ve Türk kadını*. Garp Linyitleri İşletmesi bül. (1) 1981. s. 33-34.
- ÖNCÜ, Ayye. *Uzman mesleklerde Türk kadını*. *Türk Toplumunda kadın*. İstanbul. 1982, s. 253-267.
- ÖZDEMİR, Cahide. *Atatürk Türkiyesinde yasal haklarıyla Türk kadını*. Kadın Dernekleri Federasyonu derg. (19-20) 12.1981. s. 31-34.
- ÖZKAN, Işıl. *Kadın hakları-hukuki açıdan*. Birleşmiş Milletler Türk Derneği yillığı, 1980.
- ÖZKOÇAK, Dilek. *Atatürk ve kadın*. İnzindeyiz. Özel sayı 1981. s. 19-21.
- ÖZSUNAY, Prof. Dr. Ergun. *Yabancı hukukun benimsenmesi yoluyla bir çağdaşlaşma modeli: Kemalist hukuk devrimi üzerine gözlemler ve değerlendirmeler*, Atatürk ve Adalet Reformu Ankara 1981, s. 31-60.
- ÖZTÜRK, Dr. Hıdır. *Türk Medeni Kanunu ve Kadın hakları*, Atatürk ve kadın hakları, Diyarbakır Üniversitesi. 100. Yıl yayını. Diyarbakır 1981. s. 275-277.
- PAMUK, Melâhat. *Atatürk ve Türk kadını*. Türk Basın Birliği (5) 1981. s. 11.
- PUR, Doç. Dr. Neclâ. *Türkiye'de kadın işgücünün istihdamı*. Türkiye 2. İktisad Kongresi. C. 3, s. 701-712.
- SAYIT, Nermin. *Türk kadınının hak ve görevleri*. Atatürk Haftası armağanı. 1981. s. 85-86.
- STATUS (The) of women in the Republic, Atatürk in his hundredth. p. 33-37.
- ŞENER, Esat. *Atatürk ve kadın hakları*. Yargıtay derg. 7 (1-2) 1981. s. 5-12.

- ŞENER, Esat. *Atatürk'ün insanlara onur kazandırması*. Atatürk ve Adalet reformu. Adalet Bakanlığı yayınları yeni seri No. 52, s. 15-27.
- TOPRAK, Binnaz. *Türk kadını ve din*. Türk Toplumunda kadın. İstanbul 1982, s. 361-373.
- TAŞKIRAN, Tezer. *Atatürk ve kadın eğitimi*. Azerbaycan 30 (235) 1981. s. 21-25.
- TEKELİ, Şirin. *Türkiye'de kadının siyasal hayattaki yeri*. Türk Toplumunda kadın. İstanbul. 1982. s. 375-396.
- TÜMERDEM, Doç. Dr. Yıldız. *Atatürk ilkelerinde çağdaş Türk kadını*. İÜİ. Tıp Fak. mccc, 44 (2) 1981, s. 259-261.
- TEZEL, Sıdka. *Atatürk ve kadın hakları. Atatürk ve Kadın hakları*. Ankara, 1983, s. 1-42.
- ÜNAL, İclâl. *Atatürk ve kadın*. Profilo'dan haberler (33) 1981. s. 5.
- VARIŞ, Prof. Dr. Fatma. *Kalkınma güçlüklerinin yenilmesinde kadın erkek işbirliği*. AÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi. Atatürk'ün 100. Doğum yılına armağan. C. 14. s. 1-2. Ankara 1981. s. 1-8.
- VEZİROĞLU, İlter. *Atatürk ve kadınıımız*. Size 2 (42) 1981. s. 7.
- VEZİROĞLU, İlter. *Atatürk ve Türk kadını*. Ana 6 (64) 1981. s. 5.
- VILLALTA, Manuela De Blanco. *Atatürk et la reconqu éte de la libert é par la femme Turque*. Rev. int. d'histoire militaire (50) 1981. s. 233-238.
- VILLALTA, Manuela De Blanca. *Atatürk ve Türk kadınının özgürlüğünü yeniden elde etmesi*. Çev. Ahmet ONUR. Rev. int. d'histoire militaire (5) 1982 p. 233-238.
- YARDIMCI, İlhan. *Milli Mücadele yıllarında erkekleriyle beraber ölmek isteyen Bursa hanımları*. Milli Kültür 3 (9) 1982 s. 13.
- YÜKSEL, Ali Said. *Karı-koca mal ilişkileri ve kadın hakları*, Milliyet 12.7.1981. s. 2.
- ZÖBU, V. Rıza. *Türk gösteri sanatlarında kadın*. Atatürk ve Sanat Scmp. 1981. s. 115-118.

A BIBLIOGRAPHY OF TURKISH WOMAN AND WOMEN'S RIGHTS (Summary)

A list of books and articles dealing with "Turkish Woman and Women's Rights" on the occasions of the centenary of Atatürk's Birth and the 50th and 60th anniversaries of the foundation of the Turkish Republic.